

Kummardus Raul Meelele

Roberto Nassi

Kõne Raul Meele saali inauguratsioonil Fogazzaro palees, Schios (Vicenza), Itaalias, 09.12.2017

Kunstikriitika jaoks muudavad Raul Meele avangardseks tema seriaalne kompositsioon ja võrgustike kasutamine ning sellele lisanduv suund minimalismile. Kuid taoline käsitus on piiratud. Meel liigub kohe algusest peale rööbastel, kus ilmnevad innovatsioon ja klassika, moderne ja antiikne, tehnoloogiline katsetus ja käsitöölise tarkus, osa ja tervik, ratsionaalne ja kujutletav. Mitte ilmaasjata ei katsetanud avangardist, „degenereerunud“ kunstnik, veel hiljuti peaaegu šamanistlike *performance* itega. Raul Meele otsingud pole kunagi olnud uue otsingud uue enese pärast, samuti pole ta sattunud modernsuse ja möödaniku vaheliste vaidluste võrku.

Päris kindlasti on suur osa Meele toodangust kontseptuaalne. Kuni selleni, et päris algusaegadel töötas ta kirjatähtedega – täht, sõna esmane alge ja seega kontseptsiooni alge (kirjutusmasinaluule käsikirjad „Klubi“ ja „Pärisnimed“).

Postmodernne kunstnik, kes on üdini sees ajas, kus kunst on tehniliselt reprodutseeritav. Kunstnikku ei huvita vähimalgi määral „unikaalse autoritöö“ väärtus, ta on dubleeritava kunsti idee autor, kes elab variantidest ja topeldustest, nii nagu juhtub ideedega,

kontseptsioonidega, liigub regulaarselt ja sundimatult täiskirjutatud lehelt üle seinale.

Siiski on Meele töödes üks aspekt, millest on vähe räägitud. See on graatsia ja kergus (üks kunsti ja kirjanduse kvaliteetidest, mis meeldis Calvinole). Kergus, mis puhub üle Raul Meele minimalismi: osalt tuleneb see vahendite ja vormide essentsiaalsusest ja kasinusest, osalt armastusest tasakaalus oleva kombinatoorsuse vastu, osalt vahetust vormide muutumisest kontseptsiooniks või sealt veel edasi, osalt tema loomingu ees seistes tajutavast *reductio ad universalem*.

Meel on kunstnik-poeet, kes liigub sümboolse ja ikoonilise märgi vahel. Alustades sümbol-märgist jõuab ta kujutiseni radu pidi, mis ilmnevad pigem hädavajalikena kui kunstlikult tekitatutena. Nii võib öelda, et kunstnik leiab sümbolile (näiteks kirjatähele) tähenduse ja annab sellele olemuse.

Meele jaoks on märk, heli ja tähendus nootideks sellises akordis, millel praktiliselt ei ole domineerivat nooti: neist igaüks võib kord-korralt olla inspiratsiooniallikaks.

Seriaalsus, geometrism ja algorütmiline ehitus, minimalism, pürgimus universaalsuse suunas, antiikse (põlise) ja modernse kohtumine (lisaks probleemid nõukogudeaegse nomenklatuuriga) on jooned, mis viivad Raul Meele teise kaasaegse eesti kultuuri

hiiglase, suurima tänapäevase heliloojani, Arvo Pärtini.

Lisaks, mõlema, muusiku ja kunstniku looming saab alguse religioosest loomepuhangust, nad mõlemad on loonud suurel hulgal teoseid pühadele tekstidele, mis on kuulmis- ja nägemismeeleliste destillatsioonide algaineks.

Ka Meel on olnud laulmisega seotud ühel täiest erakordsel viisil. See graatsia ja kerguse kunstnik, väga tuntavalt seotud maastikega ning pimeduse ja valguse radikaalse vaheldumisega, nii nagu ainult põhjamaade inimesed seda on, on ära õppinud lindude keele. Tema tööde hulgas on raamatuid, kus võrgustiku ja seriaalsuse printsiibid on kohaldatud helidele, foneemidele, loomaks imetlusväärse helimosaiigi, laulude ja värsside mesmerismilise kogumi (kindlasti inspireeritud Hlebnikovi luulest ja võib-olla Krutšenõhhi ja teiste vene futuristide zaumist), kus kultuur ja loodus, loogika ja fantaasia, õpingud ja loominguline inspiratsioon segunevad ja toovad meid teist teed pidi veel kord seoseni tähendusliku ja tähenduse vahel, kus helist ja märgist saavad *eikon*, Suzanne Saïdi „transposition de l’essence“.

Roberto Nassi -

kirjandus- ja kunstikriitik, tõlkija, Itaalia Padova ja Vicenza ülikoolide maailma kirjanduse stilistika professor